

Bland tistlar

En film om musikens makt och om hur det är att vara för liten när man är på ett musikläger och bor i husvagn med ett lite läbbigt tistelfält alldeles inpå knutarna. Och eftersom valthornisten är lite tjock så handlar det också lite om mobbing.

Rekommenderad från förskolan

EN FILMHANDLEDNING AV
MARJA SEILOLA

Handling

Lille Franz pappa jobbar som dirigent för en ungdomsorkester på en lägerskola. Franz sover med sin pappa i en husvagn, blåsareleverna bor i tält och mellan tälten och husvagnen finns ett stort tistelfält som Franz är rädd för. Han tror att det finns farliga spindlar och ormar där. På dagarna lyssnar Franz på repetitionerna. Enligt pappan är han för liten för att spela själv. Bland ungdomarna finns en pojke som är duktig på valthorn och som får spela solo. De andra eleverna tycker han är tjock och ful, och de retas med honom.

En dag är det någon som har tagit hans bästa munstycke till valthornet och kastat det någonstans. Franz hjälper pojken att leta efter munstycket. När de inte hittar det, åker de med pappan till stan för att köpa ett nytt. På vägen blir det fel på bilen, och de måste till en verkstad. Där jobbar en dam som är intresserad av musik, och Franz pappa bjuder henne att komma och lyssna på avskedskonserten på lägret. Den bästa musikaffären i

stan är stängd, och i den andra finns bara modernare instrument som elgitarrer och syntar, så att något munstycke får de inte med sig.

Nästa morgon hittar Franz barnen vid tistelfältet där de trasslar valthornisten. De slår honom och tar ifrån honom hans godis. Pojken flyr in i tistelfältet, och ett av barnen är nära på att tända en eldsvåda, men Franz pappa kommer och hindrar det. Gruppen ska fotograferas före konserten. Franz pappa handskas klumpigt med kameran och sätter sig till råga på allt på sina egna glasögon. Alla barnen får ett skrattanfall. Men Franz pappa har svårt att stå ut med skrattet och försöker få stopp på det. När inget annat hjälper ryter han "tjockskalle" till valthornisten. Pojken blir sårad och springer iväg och gömmer sig.

När pappan och Franz letar efter honom hittar de först munstycket och sedan honom. Pappan ber pojken om ursäkt och vill prata med honom om konserten. Franz blir ensam och rädd i tistelfältet. Då kommer han ihåg vad pojken har sagt om valthornet: "När jag spelar, blir det som trolleri. Ormarna stelnar och spindlarna kryper ihop. De lyssnar." Franz börjar spela på valthornet samtidigt som han går genom fältet och han övervinner sin rädsla.

Konsertpubliken strömmar in. Konserten genomförs, trots ett oväder som bryter ut, och publiken applåderar. Damen från bilverkstaden är också där och räcker fram en blombukett till Franz pappa.

Efter visningen

Låt barnen hjälpas åt att berätta filmens handling i stort. Då brukar de saker komma fram som barnen själva har fastnat för.

Man kan också be barnen att måla var sin bild från en handling i filmen som de minns bäst, och börja diskussionen utifrån deras bilder.

Var det något som var skrämmande i filmen? Spännande? Roligt? Vackert?

Att ha en knasig pappa

Eftersom Franz pappa är en framträdande karaktär i filmen, kan det vara tacksamt att låta barn spela upp några scener där han, Franz och pojken med valthornet finns med, till exempel:

När han dirigerar.

När han kör bil med pojkarna i baksätet.

Vid fotograferingen.

Franz pappa lever av och för sin musik. Han har ett strängt förhållande till sina elever och behandlar dem främst som sina instrument. Han kan också leva sig in i musiken så intensivt att han glömmer sin omgivning.

- Samtala om Franz pappa med barnen. Hur tänker han om musiken? Hur är han när han ska leda orkestern? Hur är han mot sina elever? Hur kommer det sig att han inte låter Franz spela? Hur betar han sig mot Franz? Hur är han i sällskap med

damen på bilverkstaden? Hur handskas han med bilen och med kameran?

Att vara liten

Franz är liten jämfört med de andra barnen på lägret. Vi vet inte varför han har följt med på lägret. Har han ingen mamma, eller jobbar mamman någon annan stans? Franz får inte spela ett instrument förrän han har tappat alla sina tänder, enligt sin pappa.

- Har Franz ingen annan att vara med på sommaren? Eller är det så att han är så intresserad av musik att han har velat följa med fast han inte får spela?
- Tycker barnen att Franz skulle kunna vara med i orkestern på något sätt? Diskutera med barnen om de har fått höra att de är för små för att göra något. Hur känns det att inte få göra saker som andra gör? Att inte få göra saker som man väldigt gärna vill?

Musik som kamrat

Franz och pojken med valthornet tycker båda om musik, och de pratar om musik vid flera tillfällen. Valthornisten tycker om att spela, och han har redan känt det magiska som kan inträffa när man spelar. Han säger till Franz: "När jag spelar blir det som troleri. Ormarna stelnar och spindlarna kryper ihop". Franz får också känna av musikens makt när han, med pojkens ord som stöd, tar sig genom tistelfältet själv, blåsandess i valthornet.

- Hur märks det i filmen att Franz vill spela? Beskriv några av de ställen i filmen där det syns särskilt tydligt? Hur tror ni att Franz känner sig när pappan säger åt honom att inte störa när han spelar på läskburken?
- Be barnen berätta om sina "magiska" stunder med något som de tycker om att göra. Låt dem berätta för varandra hur det är att spela ett instrument i en orkester. Vad är det som är roligt med det? Jobbigt?

Att bli mobbad

Pojken med valthornet är duktig på att spela, övar sina skalor och får beröm av Franz pappa inför andra. Han är också den enda som får spela solo. Han är alltså lärarens "kelgris" eller "plugghäst" som det kan heta i skolan. Det kan tänkas att andra barn är avundsjuka på honom för det. Han sitter mest för sig själv och säger också att ingen vill vara med honom. Han tröstäter nästan hela tiden, vilket kan ha bidragit till att han har blivit tjock.

När Franz pappa kommer på barnen att mobba pojken gör han ett försök att tala dem tillrätta. Han tar upp egenskaper som har med utseende att göra som ojämna tänder, stora öron eller uppnäsa. Han säger att alla är olika och det finns ingen anledning att retas med någon.

- Hur tror du att pojken med valthornet kände sig när de andra var elaka mot honom? Hur kommer det sig att man mobbar? Vad är det som gör att andra hakar på och inte säger emot? Hur kan man stoppa mobbning? Har något av barnen själv hjälpt någon annan som blivit mobbad?
- När pojkens munstycke hade försvunnit bad Franz pappa barnen att hjälpa till i letandet. En flicka med glasögon tänkte

anmäla sig som frivillig, men gjorde det ändå inte. Be barnen att diskutera varför hon inte gjorde det.

Det är inte helt ovanligt att även vuxna deltar i mobbning, oftast utan att själva vara medvetna om det. Vid fotograferingen är Franz pappa klumpig med kameran och blir frustrerad. Han ber Franz om hjälp med att trycka på avtryckaren. När han sedan råkar sätta sig på sina glasögon börjar alla barnen skratta hejdlöst. Han försöker tysta barnen, men de vill inte sluta skratta. Pappan blir arg på dem alla, men riktar sin ilska just mot valthornisten genom att ropa "tjockskalle". Då springer pojken iväg och gömmer sig.

- Be barnen att berätta om de har sett någon att bete sig illa på liknande sätt. Hur kan man gottgöra om man har varit dum utan att mena det?

Filmens miljöer

Filmens miljöer; husvagnen, tätlägret, tistelfältet och staden är sinsemellan klart olika, och bidrar till varierande stämningar i berättelsen. Husvagnen kan upplevas som en trygg plats, som ett hem med detaljer som tv och spis. Tistelfältet å andra sidan består av taggiga, oskarpa former, som rusar mot tittaren i ryckiga rörelser, utan att man riktigt hinner uppfatta vad som finns där. Detta kan skapa en känsla av osäkerhet. På tätlägret och på repetitionsplatsen vimlar det av skojiga små djur som grodor och ekorrar som gör barnen sällskap på olika sätt.

Utanför de "realistiska" miljöerna finns dessutom ett datorspel som orkesterns trummis spelar på under pauserna, och ett skogslandskap med vandrande instrument som Franz drömmer om. Bilresan till stan har en inramning som ser ut som om det var en gammal film i filmen.

- Be barnen att beskriva, vilka miljöer och vilka detaljer de minns från filmen. För tillsammans ett resonemang om vilka känslor de olika miljöerna väcker. Hur påverkar färger, former och detaljer i bilderna vår upplevelse av en miljö? Ta fram ett riktigt stort papper och låt barnen tillsammans göra en bild av till exempel:

En skrämmande plats.

En mysig plats.

En rolig plats.

Produktionsuppgifter

Sverige 2005

Manus & producent: Uzi Geffenblad

Animation & design: Lotta Geffenblad

Regi: Lotta & Uzi Geffenblad

Tekniska uppgifter

Längd: 46 minuter

Ljud: Dolby

Format: Vidfilm

Censur: Bantillåten

Svensk premiär: 17 september 2005

Distribution

Folkets Bio, Box 2068, 103 12 Stockholm. Tel 08-545 275 23, fax 08-545 275 27 www.folketsbio.se